

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สาระสำคัญในบทนี้เป็นการสรุปผลการศึกษาค้นคว้า เรื่องความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับคือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
4. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ประธาน และผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษามีความแตกต่างกัน
2. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกัน
3. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ประธาน และผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 210 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 136 โรงเรียน เป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 53 โรงเรียน ประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 157 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามประเภทของสถานศึกษา และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิชนิดเป็นสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 62 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ออกหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดที่เป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม แล้วผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พร้อมแบบสอบถาม ส่งโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียนทางไปรษณีย์ พร้อมนัดวันเวลาในการเก็บแบบสอบถามคืนภายในกำหนด 15 วัน ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ส่งไป 136 โรงเรียน ได้รับกลับมา 80 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.82

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามประเภทของโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test แบบ Independent sample

4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามขนาด และสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สรุปได้ดังนี้

1. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

1.1 ด้านการรับรู้รับทราบเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56

1.2 ด้านการเตรียมการการบริหารตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61

2. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

2.1 ด้านการรับรู้รับทราบเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านการเตรียมการการบริหารตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

3. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

3.1 ด้านการรับรู้รับทราบเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

3.2 ด้านการเตรียมการการบริหารตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

4. ความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา
 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนครู

4.1 ด้านการรับรู้รับทราบเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารจะมีการรับรู้รับทราบสูงกว่าประธานคณะกรรมการ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้แทนครู

4.2 ด้านการเตรียมการบริหารตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไม่
 แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
 ประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีดังนี้

1. ความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา
 ในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านรับรู้รับทราบ
 เกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และด้านการเตรียมการการบริหารตามหลักการบริหาร
 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ วรพรรณ เกื่อนนาคี (2544 : ไม่มีเลขหน้า)
 ที่ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่าสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงาน
 ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
 จังหวัดขอนแก่นอยู่ในระดับปานกลาง โดยสอดคล้องกับการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร
 โรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของ ดิเรก วรรณเศียร
 (2545 : 203-204) ซึ่งพบว่าแนวทางหรือกลยุทธ์ที่ทำให้การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 สำหรับโรงเรียนในประเทศไทยประสบความสำเร็จได้ อันดับแรก คือ การเตรียมความพร้อมของ
 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาของ อูทัย บุญประเสริฐ (2543 : ฉ - ช) พบว่าปัจจัยที่ส่งผล
 ต่อความสำเร็จในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ การกระจายอำนาจให้โรงเรียน
 อย่างแท้จริง มีการพัฒนาครู การเผยแพร่สารสนเทศ การได้ผู้บริหารที่เหมาะสม การเข้าใจ
 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร คณะกรรมการโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียน และการให้รางวัล
 อย่างเหมาะสม

2. ความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา
 โรงเรียนประถมศึกษาชายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ
 ขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ทั้งด้านการรับรู้รับทราบ และด้าน

การเตรียมการบริหาร ตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และแนวทางปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหาร โรงเรียนของ ดิเรก วรรณเศียร (2545 : 203-204) จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ ยังมีปัญหาในภาพรวมคล้ายคลึงกัน คือยังไม่มีกระจายอำนาจในการบริหารเท่าที่ควร การทำงานเป็นทีมยังมีไม่มากนัก การบริหารส่วนใหญ่ยึดกฎ ระเบียบเป็นเกณฑ์ การบริหาร เป็นแบบสั่งการจากบนลงล่างมากกว่าการกระจายความรับผิดชอบ ให้แต่ละส่วนขององค์กร สามารถตัดสินใจสั่งการได้เอง ผู้บริหารยังเป็นศูนย์อำนาจขององค์กร

3. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ประชานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนครู ด้านการเตรียมการบริหาร ตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการรับรู้รับทราบเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความแตกต่างกัน โดยผู้บริหารจะมีการรับรู้รับทราบสูงกว่า ประชานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนครู ซึ่งถ้าพิจารณาจากผลของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 มาตรา 81 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 มาตรา 40 ที่กำหนดบทบาทของรัฐ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอาไว้ชัดเจนแล้ว ประกอบกับบทบาทหน้าที่หลักของผู้บริหาร ในการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องคิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเองอย่างเป็นระบบ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงนี้ ต้องมุ่งมั่นที่จะดำเนินการ ตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมี วิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งตรงกับการศึกษาของ บราวน์ จอห์นนี่ แอนโทนี่ (ดิเรก วรรณเศียร 2545 : 27-28 ; อ้างอิงมาจาก Brown Johnnie Anthony 1988 : 153) พบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลของโรงเรียนมีสหสัมพันธ์ทางสถิติ และ อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่า ถ้าผู้บริหารโรงเรียน มีความรู้ และมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม พัฒนาความรู้ ทักษะและ ภาวะผู้นำ ให้ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดี ผู้บริหารจึงควรมีอำนาจบริหารจัดการและ ตัดสินใจในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น เช่นเดียวกับ เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่าความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารรู้หลักการทำงานเป็นคณะกรรมการในการตัดสินใจ เพื่อความรู้สึที่ดีต่อผู้บริหาร และจะส่งผลถึงความร่วมมือของทุกฝ่ายในการบริหารโรงเรียน และ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544 : ไม่มีเลขหน้า) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาทักษะเป็นผู้บริหาร มืออาชีพ มีภาวะผู้นำ ประสานความร่วมมือกับชุมชนและสถานศึกษาในการในการใช้ทรัพยากร

ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้ร่วมกันจากการทำงาน การเรียนรู้จากทีมงาน ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้โดยเริ่มจากการเปิดใจกว้างของผู้บริหาร รับผิดชอบต่อวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในโรงเรียน พร้อมทั้งจะร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม และยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์จากทุกคน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management) ของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผนพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ให้มีความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพิ่มขึ้น
2. ควรดำเนินการจัดทำสารสนเทศ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายแก่ ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้มากขึ้น
3. ควรมีการกระจายอำนาจด้านการบริหารบุคคลให้แก่สถานศึกษาให้มีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การสรรหา การคัดเลือก การใช้ การพัฒนา การประเมิน การให้ผลประโยชน์ตอบแทน การดำเนินการทางวินัย และการให้พ้นจากงาน เพิ่มขึ้น
4. ให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชุมชนได้มีโอกาสกำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมจัดทำแผนพัฒนา กำหนดปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นกรณีศึกษาถึงแนวทางและรูปแบบที่ชัดเจนของการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ควรทำการวิจัยในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

